RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

Xe KAMER

A R R E S T

nr. 224.660 van 16 september 2013
in de zaak A. 203.701/X-15.012.

In zake : 1. Marc BOLCKMANS
2. Maria MATHEUSSEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Pascal Mallien
kantoor houdend te 2000 ANTWERPEN
Meir 24
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door de Vlaamse regering
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Steve Ronse en Meindert Gees
kantoor houdend te 8500 KORTRIJK
President Kennedypark 6/24
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 6 april 2012, strekt tot de nietigverklaring van het besluit van 15 februari 2012 van de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur tot goedkeuring van het plan van de nieuwe en de af te schaffen wegen en waterlopen met de daarbij behorende kunstwerken van de ruilverkaveling Zondereigen.

II. Verloop van de rechtspleging

2. Bij arrest nr. 218.241 van 29 februari 2012 is de vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing verworpen.

De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partijen heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

Auditeur Ronny Vercruyssen heeft een verslag opgesteld.

De verzoekende partijen hebben een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De verwerende partij heeft een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 7 juni 2013.

Staatsraad Stephan De Taeye heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Pascal Mallien, die verschijnt voor de verzoekende partijen, en advocaat Roel Meeus, die loco advocaten Steve Ronse en Meindert Gees verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Auditeur Ronny Vercruyssen heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. De gronden van het landbouwbedrijf van de verzoekende partijen zijn gelegen binnen het westelijke deel van de omschrijving van het ruilverkavelingsplan, op het grondgebied van de stad Hoogstraten (Wortel). In dit westelijk deel van het ruilverkavelingsblok wordt een nieuw aan te leggen weg in 2-sporenbeton A11 voorzien, evenals een nieuw tracé van de Staakheuvelse loop,

een onbevaarbare waterloop van 2de categorie. Blijkens het plan doorkruisen deze nieuw aan te leggen wegenis en waterloop één van de eigendommen van de verzoekende partijen, met name het op dat plan aangeduide perceel 7, waardoor het zuidelijkste deel van dit perceel wordt afgesplitst.

3.2. Het ruilverkavelingsproject Zondereigen wordt in de periode 1997-1998 opgestart. Over het ontwerp van ruilverkavelingsplan wordt een project-MER opgesteld, dat op 6 oktober 1999 door de dienst MER conform wordt verklaard. Op 20 oktober 1999 geeft de coördinatiecommissie haar eindadvies over de ruilverkaveling Zondereigen. Het openbaar onderzoek vindt plaats van 9 juni tot 10 juli 2000.

3.3. Overeenkomstig artikel 8 van de wet van 22 juli 1970 op de ruilverkaveling van landeigendommen uit kracht van de wet (hierna: de ruilverkavelingswet) beslist de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur tot een bijkomend onderzoek, gelet op de opname van delen van Wortel-Kolonie in het ruilverkavelingsblok.

3.4. Op 16 februari 2001 verleent de coördinatiecommissie aan de bevoegde Vlaamse minister haar eindadvies omtrent het nut van de ruilverkaveling. Met een besluit van de bevoegde Vlaamse minister van 19 juni 2002 worden het nut en de globale opzet, het kavelplan, het ruilverkavelingsplan en het monitoringsprogramma voor de natuurmaatregelen goedgekeurd.

3.5. Bij besluit van 25 april 2003 van de Vlaamse regering wordt het ruilverkavelingscomité Zondereigen opgericht.

3.6. Op 13 mei 2003 wordt een commissie van advies opgericht.

3.7. Op 6 februari 2004 wordt het project-MER voor het deel Wortel-Kolonie conform verklaard. Vastgesteld daarbij wordt dat een studie dient opgemaakt te worden met betrekking tot de modellering van het grondwater en

het oppervlaktewater, waarvan het resultaat dient gekend te zijn alvorens verdere stappen in de besluitvorming kunnen worden gezet.

3.8. Op 14 oktober 2009 keurt het ruilverkavelingscomité het structuurplan-landschapsplan van de ruilverkaveling Zondereigen goed.

3.9. Het Agentschap voor Natuur en Bos geeft op niet nader bepaalde datum een passende beoordeling, ter aanvulling van de eerdere conform verklaarde milieueffectrapportage.

3.10. Nadat de commissie van advies een advies heeft uitgebracht, start het ruilverkavelingscomité op 17 maart 2010 de procedure conform artikel 70 van de ruilverkavelingswet en stelt zij het plan van de nieuwe en af te schaffen wegen, afwateringen en kunstwerken vast. Tijdens de adviesprocedure over dit plan geven de deputatie van de provincieraad van Antwerpen, alsook de colleges van burgemeester en schepenen van de gemeente Merksplas, de stad Hoogstraten, de gemeente Baarle-Hertog en de stad Turnhout een advies.

3.11. De uitgebrachte adviezen en bezwaren werden besproken door de commissie van advies en het ruilverkavelingscomité op 6 april 2011. Buiten enkele kleinere aanpassingen, naar aanleiding van het bezwaarschrift van de heemkundekring “Amalia van Solms”, blijft het voorgestelde plan ongewijzigd.

3.12. Op 13 april 2011 voert het ruilverkavelingscomité een watertoets met betrekking tot het plan van nieuwe en af te schaffen wegen en waterlopen uit en besluit dat het ruilverkavelingsproject deze toetsing reeds had doorstaan en dat concrete inrichtingswerken nogmaals aan dergelijke toetsing zullen worden onderworpen op vergunningsniveau.

3.13. Het Departement Landbouw en Visserij, alsmede de Vlaamse minister bevoegd voor ruimtelijke ordening, adviseren gunstig omtrent het voormelde plan. De Afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond,

Natuurlijke Rijkdommen van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie adviseert eveneens gunstig.

3.14. Op 15 februari 2012 keurt de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, met toepassing van artikel 70 van de ruilverkavelingswet, het plan van de nieuwe en af te schaffen wegen en waterlopen met de daarbij behorende kunstwerken van de ruilverkaveling Zondereigen, gelegen op delen van het grondgebied van de gemeenten Merksplas en Baarle-Hertog en de steden Hoogstraten en Turnhout, goed.

Dit is het bestreden besluit.

3.15. Op 15 juni 2011 wordt een met het voormelde plan overeenstemmende stedenbouwkundige vergunning verleend. Met het arrest nr. A/2012/0275 van 10 juli 2011 wordt deze vergunning, op vordering van de verzoekende partijen, door de Raad voor Vergunningsbetwistingen vernietigd, waarbij de gedelegeerde stedenbouwkundige ambtenaar bevolen wordt binnen de drie maanden na betekening van het arrest een nieuwe beslissing te nemen over de aanvraag. Met het arrest nr. 222.183 van 22 januari 2013 verwerpt de Raad van State het cassatieberoep tegen het voormelde arrest van 10 juli 2011. Op 24 augustus 2012 verleent de gedelegeerde stedenbouwkundige ambtenaar een nieuwe stedenbouwkundige vergunning aan het Ruilverkavelingscomité Zondereigen. Ook tegen deze beslissing dienen de verzoekende partijen een vernietigingsberoep bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen in.

IV. Verzoek tot de heropening van het debat.

4.1. Met een op 1 juli 2013 ingediend verzoekschrift vragen de verzoekende partijen het debat te heropenen “om de partijen toe te laten om nog aanvullend te pleiten en desgevallend memories uit te wisselen met betrekking tot de thans opgestarte procedure voor de vrederechter te Hoogstraten met betrekking tot bezitsvordering en dagvaarding in gedwongen tussenkomst lastens het Ruilverkavelingscomité Zondereigen”.

4.2. De zaak behoeft geen verdere verduidelijking zodat een aanvullend pleidooi, zoals gevraagd, en de voor de vrederechter ingestelde procedure geen aanleiding kunnen vormen tot heropening van het debat.

Het verzoek wordt verworpen.

V. Ontvankelijkheid van het beroep

Standpunt van de partijen

5.1. De verzoekende partijen voeren in hun verzoekschrift, wat hun belang betreft, aan dat zij eigenaar zijn van gronden gelegen in de ruilverkaveling Zondereigen en dat hun landbouwbedrijf is gelegen te 2320 Wortel, Staakheuvel 7. Omtrent de leefbaarheid van hun bedrijf werd er een studie gemaakt door landbouwconsulent Gert Bogaerts van VZW CCAB en werd recent gewerkt om het landbouwbedrijf leefbaar te houden. Zo biedt de hun op 27 juni 2011 verleende milieuvergunning de mogelijkheid om een schaalvergroting te bewerkstelligen, wat zal gepaard moeten gaan met noodzakelijke investeringen. Het bestreden plan zorgt er evenwel voor dat zij geconfronteerd worden met een nieuwe wegenis en afwatering op hun perceel nr. 7, dat hierdoor kennelijk met 1/5de verminderd wordt. Bovendien zal de verlegging van de waterloop bijkomende beperkingen met zich meebrengen, evenals het feit dat er door deze waterloop vervuild water zal stromen tot aan de Nederlandse grens, alwaar het water pas gezuiverd zal worden. De betreffende hinder wordt niet betwist en zelfs beaamd door de stad Hoogstraten. Uit de vermelde studie blijkt verder meer bepaald wat volgt:

> "De uitvoering van de stedenbouwkundige vergunning van het Ruilverkavelingscomité Zondereigen zal een effect hebben op de rentabiliteit van het bedrijf en dit zowel op korte als op lange termijn.
>
> Het landbouwareaal van het bedrijf wordt versnipperd en verkleind door de aanleg van de nieuwe waterloop en weg, zodat er onvermijdelijk een inkomensverlies zal zijn.
>
> Ook de onzekerheid waar de bedrijfsleider mee wordt geconfronteerd zorgt voor een uitstel van de noodzakelijke investeringen. Dit heeft reeds nu al een effect op de rentabiliteit. Beide effecten hypothekeren de leefbaarheid van het bedrijf".

5.2. De verwerende partij werpt in de memorie van antwoord een exceptie van onontvankelijkheid van het beroep wegens gemis aan belang op. Zij betoogt dat het bestreden besluit de verzoekende partijen als dusdanig niet grieft. De door deze partijen aangehaalde grieven resulteren immers niet uit het bestreden besluit, maar wel uit de stedenbouwkundige vergunning. Eén en ander blijkt uit het gegeven dat de verzoekende partijen herhaaldelijk verwijzen naar de bezwaren die tijdens de procedure tot aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning zijn ingediend. De verzoekende partijen enten hun belang op het gegeven dat "de werken" de leefbaarheid van hun bedrijf zullen aantasten. Die "werken" zijn echter een rechtstreekse resultante van de stedenbouwkundige vergunning. Tevens blijkt ook uit de studie die wordt voorgelegd om het beweerde nadeel te onderbouwen, dat de stedenbouwkundige vergunning -en niet de bestreden beslissing- een nadeel teweeg zou kunnen brengen. Met betrekking tot deze studie moet verder worden vastgesteld dat geen rekening wordt gehouden met het feit dat, wanneer er werken aan wegen en waterlopen op gronden van eigenaars of gebruikers worden uitgevoerd, getracht wordt om genotsderving te beperken door alternatief gebruik voor te stellen en dat, indien geen alternatief kan geboden worden, een vergoeding voor de genotsderving wordt betaald, en dit vanaf het uitvoeren van de werken tot het verlijden van de ruilverkavelingsakte.

5.3. De verzoekende partijen repliceren in hun memorie van wederantwoord dat het ruilverkavelingscomité eertijds heeft getracht om de thans vernietigde stedenbouwkundige vergunning uit te voeren alvorens het besluit van de bevoegde Vlaamse minister overeenkomstig artikel 70 van de ruilverkavelingswet voorhanden was. Nadat er werd gedagvaard in kort geding heeft de Vlaamse Landmaatschappij bij hoogdringendheid de volgende e-mail aan de advocaat van de Vlaamse Landmaatschappij verzonden:

> "In bijlage vindt u het getekende MB. Art. 70.
> Vanwege het ruilverkavelingscomité Zondereigen is bijgevolg een spoedige afhandeling van dit dossier aanbevolen, aangezien er nu geen belemmering is om werken op het terrein en op gronden van de heer Bolckmans uit te voeren".

Het voormelde betreft een duidelijke buitengerechtelijke erkenning dat er hoe dan ook geen uitvoering kon worden gegeven aan de stedenbouwkundige vergunning alvorens het ministerieel besluit op grond van artikel 70 van de ruilverkavelingswet er was. Het hoeft dan ook geen betoog dat de verzoekende partijen alle belang hebben bij huidig beroep. Het loutere feit dat de verzoekende partijen geschaad worden in hun eigendomsrecht, minstens dat dit wordt aangetast, is reeds voldoende om over het rechtens vereiste belang te beschikken.

Beoordeling

5.4. De verzoekende partijen hebben een evident belang bij het bestreden besluit dat het plan goedkeurt in zoverre dit in de aanleg van een weg en een waterloop op hun eigendom voorziet.

De exceptie is ongegrond.

VI. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

Uiteenzetting van het middel

6.1. De verzoekende partijen roepen in een eerste middel de schending in van artikel 8, §5, tweede lid, 3° van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid (hierna: DIWB) in combinatie met het zorgvuldigheidsbeginsel en het materieel motiveringsbeginsel zoals vervat in artikel 8, §2 DIWB en artikel 70 van de ruilverkavelingswet.

Zij zetten uiteen dat overeenkomstig het DIWB bij de opmaak van een "plan artikel 70" een watertoets moet uitgevoerd worden. In het ontwerpbesluit, zoals dit op 10 januari 2012 bij de bevoegde Vlaamse minister is toegekomen, wordt het volgende omtrent de watertoets gesteld:

> "De in bijlage gevoegde nota (...) omvat de beoordeling van de in het 'plan artikel 70' van de ruilverkaveling Zondereigen voorziene maatregelen op hun effecten op het watersysteem. Een uitgebreide beoordeling van de effecten van de maatregelen op het watersysteem zal gebeuren in het kader van de procedures voor het toekennen van stedenbouwkundige vergunningen voor de werken en zal worden geadviseerd door de Coördinatiecommissie".

In casu werd de studie post factum gemaakt, na het opstellen van het voorlopig plan artikel 70. Een normaal zorgvuldig bestuur had de watertoets uitgevoerd en vervolgens het plan opnieuw aan een openbaar onderzoek onderworpen, inclusief de watertoets. In casu is dit echter niet gebeurd. Dit zorgt ervoor dat het georganiseerde openbaar onderzoek overeenkomstig artikel 70 werd georganiseerd zonder dat de watertoets voorhanden was. Daarnaast stelt er zich een ernstig motiveringsprobleem. De ontwerpbeslissing stelt zelf dat later een uitgebreidere watertoets zal dienen te geschieden. Met andere woorden is de bestaande watertoets niet afdoende en wordt de toetsing dus verschoven naar een volgend niveau. De minister had alsdan een nieuwe en uitgebreide watertoets dienen te eisen, hetgeen zij niet gedaan heeft.

6.2. De verzoekende partijen laten in hun memorie van wederantwoord nog gelden dat het duidelijk is dat een watertoets diende opgesteld te worden vooraleer de bestreden beslissing genomen werd. De verwerende partij toont in haar memorie van antwoord niet aan dat zij dit in concreto heeft gedaan. Stijlformules kunnen uiteraard niet als een afdoende motivering aangenomen worden.

6.3. De verzoekende partijen voegen in hun laatste memorie niets aan hun eerder betoog toe.

Beoordeling

6.4. Uit artikel 8, §§ 1 en 2 D.I.W.B. volgt dat een beslissing waarbij een plan wordt goedgekeurd, een formele motivering dient te bevatten

waaruit blijkt dat de in artikel 8, § 1 van het decreet bedoelde watertoets is uitgevoerd en dat uit die motivering meer bepaald moet blijken, hetzij dat uit de ordening die met het plan wordt beoogd geen schadelijke effecten kunnen ontstaan als bedoeld in artikel 3, § 2, 17° van het decreet, hetzij dat zulke effecten wel kunnen ontstaan, maar dat die door het opleggen van gepaste voorwaarden zoveel mogelijk worden beperkt of hersteld. Daarbij mag enkel met de formeel uitgedrukte motieven rekening worden gehouden.

Bij het doorvoeren van de watertoets kan de bevoegde overheid redelijkerwijze enkel rekening houden met elementen en omstandigheden die haar op dat ogenblik reeds bekend zijn of kunnen zijn. Wordt de uitgevoerde watertoets betwist, dan moet concreet worden aangegeven op grond van welke elementen deze in twijfel kan worden getrokken.

6.5. In de bestreden beslissing wordt over de uitvoering van een watertoets het volgende gesteld:

> "Overwegende dat in de nota 'Ruilverkaveling Zondereigen, watertoets op het plan van de nieuwe en af te schaffen wegen en waterlopen' van 13 april 2011 van het ruilverkavelingscomité Zondereigen een toetsing wordt gedaan van de op het plan van de nieuwe en af te schaffen wegen en waterlopen met de daarbij behorende kunstwerken van de ruilverkaveling Zondereigen opgenomen maatregelen, handelingen en werken aan de doelstellingen en de beginselen die zijn opgenomen in de artikelen 5 en 6 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid".

In de voormelde nota van 13 april 2011 wordt verwezen naar een nota van 14 oktober 2009, die de verzoekende partijen bekend is. In deze laatste nota komt men, nadat de geplande terreinacties worden opgesomd en beoordeeld aan de hand van de van toepassing zijnde beoordelingsschema's, tot de eindconclusie dat de voorgestelde acties van het landschapsplan over het algemeen geen schadelijke effecten hebben op het watersysteem, waarbij enkele acties mogelijk een schadelijk effect kunnen hebben, die evenwel worden gemilderd door rekening te houden met een aantal bijkomende maatregelen, die zullen worden meegenomen bij het ontwerp der werken. In een latere fase zal een studie van de detailontwatering uitgevoerd worden. Het totale landschapsplan an sich wordt evenwel verenigbaar geacht met de artikelen 5 en 6 DIWB.

6.6. Er kan niet worden gesteld dat de voormelde wijze van beoordelen de regelgeving met betrekking tot het integraal waterbeheer miskent, of zou getuigen van onredelijkheid. Minstens tonen de verzoekende partijen het tegendeel niet aan.

6.7. Artikel 8, § 1, DIWB legt de plannende overheid weliswaar de verplichting op een watertoets uit te voeren wanneer zij over een plan een beslissing neemt, maar deze bepaling, noch enige andere rechtsregel, bepaalt op welk moment in de voorbereidende procedure van deze beslissing aan die verplichting moet zijn voldaan. Uit deze noch enige andere bepaling volgt dat de watertoets deel dient uit te maken van het openbaar onderzoek.

Het middel is ongegrond.

B. Tweede middel

Uiteenzetting van het middel

7.1. De verzoekende partijen roepen in een tweede middel de schending in van artikel 62 van de ruilverkavelingswet, al dan niet in combinatie met de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen (hierna: motiveringswet).

Zij zetten uiteen dat zij een relatief klein landbouwbedrijf zijn, in vergelijking met andere bedrijven in de omgeving, waardoor het afnemen van 1/5 van het perceel nr. 7 ingaat tegen artikel 62 van de ruilverkavelingswet. Deze wet is er gekomen om de situatie voor landbouwers te verbeteren, niet te verslechteren. Bovendien kan binnen dit kader ook nog verwezen worden naar het nut van betreffende wegenis en de problematiek van het afvalwater afkomstig van de gevangenis van Wortel-Kolonie. De verzoekende partijen hebben van alle aangrenzende landbouwers verklaringen bekomen dat betreffende weg voor niemand van hen noodzakelijk is. Deze weg heeft dan ook een puur recreatieve functie, wat ook reeds bleek uit de nota Landschapsplan Zondereigen. In deze

nota wordt gesteld dat de zogenaamde ontsluitingsas A11-15 geenszins voorzien wordt voor landbouwdoeleinden, doch enkel voor recreatieve ontsluiting. De loopstructuur van de A11 is derhalve geenszins noodzakelijk voor de landbouwontsluiting. Ook dit kan derhalve geen argument zijn om de nieuwe weg aan te leggen zoals heden voorzien. De voorziene wegenis is voor de landbouwbedrijven niet nodig en de waterloop die verlegd wordt, zorgt ervoor dat er mogelijk verontreinigd water kan insijpelen in het perceel nr. 7 van de verzoekende partijen. Eén en ander zal pas gezuiverd worden via een beekstuw en een rietmoeras ter hoogte van de Nederlandse grens. Er wordt geenszins rekening gehouden met de effecten die zullen plaatsvinden op het terrein van de verzoekende partijen. Recreatie en andere doelstellingen mogen dan wel mede in rekening genomen worden in het kader van een ruilverkavelingsproject, deze doelstellingen mogen echter nooit primeren op het feit dat er in een betere economische exploitatie van landeigendommen dient te worden voorzien. Het perceel nr. 7 bevindt zich vlakbij de exploitatiezetel van de verzoekende partijen, waardoor dit perceel bij uitstek niet kan worden doorkruist door een wegenis en watering die geheel niet noodzakelijk is. De verzoekende partijen vragen zich af waarom de waterloop en de wegenis (indien deze laatste al noodzakelijk zou zijn) niet kan verlegd worden naar de huidige perceelsgrenzen van hun perceel nr. 7, zodat er niet 1/5e grond van hun perceel zonder nut wordt. Het plan van wegen en waterlopen had hiermee rekening dienen te houden.

7.2. De verzoekende partijen laten in hun memorie van wederantwoord nog gelden dat het bijzonder schrijnend is dat een overheid de inname van haar perceel betwist. Bovendien merken zij op dat, voor wat betreft het verweer inzake de beek die ter hoogte van hun perceel wordt verlegd, er wel degelijk een nieuwe situatie zal ontstaan. Tot op heden was deze beek niet aangesloten op de iets verderop gelegen gevangenis. Deze beek zal dienst doen als (open) riolering, die slechts zal worden gezuiverd ter hoogte van een verderop gelegen rietveld. De verbinding van de gevangenis te Wortel met de beek is dan ook het nieuwe element, dat tot voor de verlegging van de beek niet voorhanden was. De verwerende partij ontkracht ook niet de feitelijke en duidelijke verklaringen van de omliggende landbouwers die stellen dat betreffende weg

voor hen geen enkel nut heeft. Het feit dat de overheid nu iets anders beweert, is een loutere veronderstelling, die geenszins strookt met de realiteit. Tot slot overtuigt ook de stelling van de verwerende partij niet dat de nog door te voeren en dus ongekende ruiloperatie mogelijk soelaas zal bieden. Dit is een onbekende en de overheid kan zich hierop dan ook niet beroepen.

7.3. De verzoekende partijen voegen in hun laatste memorie niets aan hun eerder betoog toe.

Beoordeling

7.4. Artikel 62 van de ruilverkavelingswet luidt als volgt:

> "Ten einde in het algemeen belang tot een betere economische exploitatie van de landeigendommen te komen, kan, overeenkomstig de bepalingen van deze wet, overgegaan worden tot ruilverkaveling van versnipperde en verspreid liggende gronden.
>
> Ruilverkaveling beoogt het vormen van aaneensluitende en regelmatig kavels die zo dicht mogelijk bij de bedrijfszetel zijn gelegen en een eigen uitweg hebben.
>
> Ruilverkaveling kan gepaard gaan met aanleg en verbetering van wegen, met waterbeheersingswerken, met grondverbeteringswerken, zoals drooglegging, bevloeiing, effening en ontginning, met werken voor water- en elektriciteitsvoorziening, evenals met werken van landschapszorg en met andere maatregelen tot landinrichting.
>
> Met de instemming van de belanghebbende eigenaars, vruchtgebruikers en pachters kan de ruilverkaveling ook gepaard gaan met andere verbeteringen noodzakelijk gemaakt door de wijzigingen in de gebiedsinrichting of door de heroriëntering van de produktie, zoals sloping, optrekking, vergroting, verbetering en aansluiting op het electriciteits- en waterleidingsnet van hoevegebouwen, woonvertrekken inbegrepen, alsmede water- en electriciteitsvoorziening in weiden en graslanden.
>
> Een ruilverkaveling die geheel of gedeeltelijk wordt uitgevoerd binnen een speciale beschermingszone zoals bedoeld in het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, is tevens gericht op het realiseren van de maatregelen bedoeld in artikel 36ter, §§ 1 en 2 van het voormelde decreet".

7.5. Uit de nota bij het landschapsplan blijkt dat volgende motivering wordt gegeven voor de heraanleg van de betrokken weg en waterloop op het perceel nr. 7 van de verzoekende partijen:

“B. Toelichting bij de gewijzigde aanvullende of vervallen maatregelen

Aanpassing maatregelen ter hoogte van Staakheuvel (schrapping maatregel: A4, A40, A41, MO - aanpassing maatregel: A2, A22 - nieuwe maatregel : A10, A11, A15, A32, A82)

Ten tijde van de opmaak van het ruilverkavelingsplan was er nog geen globale (inrichtings)visie voor Wortel-Kolonie.

Sedertdien is er voor Wortel-Kolonie een globale visie (in de vorm van een drevenbeheerplan en een inrichtingsplan) ontwikkeld in de schoot van de Technische Coördinatiecommissie voor Merksplas- en Wortel-Kolonie. Deze visie heeft, vooral voor wat betreft verkeersontsluiting en natuurontwikkeling, een impact op het eerder opgestelde ruilverkavelingsplan.

Maatregel A32 bestaat uit het ophogen van laaggelegen landbouwkavels met afgeplagde teelaarde afkomstig van de zone rond het Bootjesven (= maatregel A62). Deze maatregel was reeds beschreven in het eindadvies van de coördinatiecommissie, maar niet expliciet opgenomen in de lijst van de maatregelen van het ruilverkavelingsplan.

Binnen de Technische Coördinatiecommissie van de Kolonies is de geleiding van het (voornamelijk recreatief) verkeer door Wortel-Kolonie een gevoelig punt Vooral het gebruik van de ontsluiting langs het Bootjesven in de richting van Baarle-Brug (NL) zou zoveel mogelijk moeten ontmoedigd worden.

Daarnaast is er het knelpunt van de ongunstige ontsluiting van de landbouwkavels, gelegen tussen Heikant en Staakheuvel, waardoor een optimale herverkaveling bemoeilijkt wordt.

De benedenloop van de Staakheuvelse Loop is diep ingesneden, zodat hij verdrogend werkt voor het langsgelegen (= aan westelijke oever) bos- en heidegebied van Wortel-Kolonie en bovendien geen meerwaarde biedt voor het oostelijk gelegen landbouwgebied. Dit landbouwgebied wordt namelijk ontwaterd door een waterloop, die een 100-tal meter oostwaarts is gelegen.

Door maatregelen A40 en A41 wordt de visueel-landschappelijk aantrekkelijke depressie van Staakheuvel, met haar overgang naar de hoger gelegen stuifzandgronden van Wortel-Kolonie, doorgesneden en aan het oog onttrokken.

Om aan hoger vermelde verzuchtingen tegemoet te komen, is gekozen om de zware groenstructuur, voorzien in het ruilverkavelingsplan (maatregel A21-A22-A42-A3) tevens uit te bouwen tot een centrale ontsluitingsas (maatregel A11). Deze ontsluitingsas zal ontworpen worden in functie van lokaal landbouwverkeer en doorgaand recreatief fietsverkeer. Doorgaand gemotoriseerd verkeer zal ontmoedigd worden.

Via de ontsluitingsas A11-A15 kan de recreatieve ontsluiting richting Nederland afgewikkeld worden, waardoor maatregel A80 kan geschrapt worden en wordt tevens de recreatieve druk op het Bootjesven verminderd Tegelijk kan er een maatregel getroffen worden om het doorgaand verkeer langs het Bootjesven te verhinderen (maatregel A82). Een belangrijke voorwaarde is dat tevens de bestaande zandweg op Nederlands grondgebied (tot aan de Hoogstraatsebaan) ingericht [dient] te worden in functie van recreatief (fiets)verkeer. Het gemeentebestuur Baarle-Nassau heeft reeds schriftelijk laten weten dat ze in dit verhaal wil instappen.

Door de ontsluiting via A11 zal er ook een optimalere herverkaveling mogelijk zijn van de huiskavels van de bedrijven in Staakheuvel en Heikant.

De nieuwe maatregel A10 vormt de verbinding tussen A11 en A3. Deze verbinding zorgt voor een vlotte afwikkeling van het landbouwverkeer tussen Heikant, Staakheuvel en Nederland. Bovendien is het een recreatieve verbinding die de Witte Kei ontsluit.

De Staakheuvelse Loop wordt thv. Staakheuvel verschoven naar de nieuwe ontsluitingsas (maatregel A22). De ontwatering van Staakheuvel zal gebeuren via west-oost georiënteerde kavelgrachten (ifv de herverkaveling), die zullen afwateren naar het nieuwe tracé van de Staakheuvelse Loop. Het nieuwe tracé van de Staakheuvelse Loop zal over een nader te bepalen lengte aangelegd worden met een natuurtechnisch dwarsprofiel om het zelfreinigend vermogen van de beek te verhogen. Dit is noodzakelijk omwille van de vervuiling van de Staakheuvelse Loop door de gevangenis van Wortel-Kolonie".

7.6. Uit de voormelde nota blijkt dat de aanleg van de kwestieuze weg en de verlegging van het tracé van de Staakheuvelse Loop niet louter om niet-agrarische doeleinden worden doorgevoerd. Met name wordt gewezen op de ongunstige ontsluiting van de landbouwkavels tussen Heikant en Staakheuvel, waardoor een optimale herverkaveling wordt bemoeilijkt. De ontsluitingsas A11 zal bovendien ontworpen worden in functie van lokaal landbouwverkeer en doorgaand recreatief fietsverkeer. Tevens wordt benadrukt dat door de ontsluiting via de A11 een optimalere herverkaveling mogelijk zal zijn van de huiskavels van de bedrijven in Staakheuvel en Heikant. Voorts blijkt de loop van de Staakheuvelse Loop naar de toekomst toe de perceelsgrens van het betrokken perceel te gaan vormen.

Met betrekking tot de door de verzoekende partijen gevreesde grondwatervervuiling door de Staakheuvelse Loop, na aansluiting met de gevangenis van Wortel-Kolonie, wordt in de nota tevens "over een nader te bepalen lengte" een natuurtechnisch dwarsprofiel voorzien om het zelfreinigend vermogen van de beek te verhogen. Hun betoog dat geenszins rekening wordt gehouden met de effecten die op hun terrein zullen optreden, wordt niet aannemelijk gemaakt.

7.7. De door de verzoekende partijen bijgebrachte verklaringen van drie landbouwers waaruit moet blijken dat de kwestieuze weg voor niemand van hen noodzakelijk is, volstaan niet om de in de voormelde nota met betrekking tot de wenselijkheid van deze weg gemaakte vaststellingen te ontkrachten.

7.8. Gelet op wat voorafgaat, tonen de verzoekende partijen niet aan, noch maken zij aannemelijk, dat het "verlies" van 1/5 van hun perceel nr. 7 ingaat tegen artikel 62 van de ruilverkavelingswet, bepaling "die er is gekomen om de situatie voor landbouwers te verbeteren, niet te verslechteren".

Het middel is ongegrond.

C. Derde middel

Uiteenzetting van het middel

8.1. De verzoekende partijen roepen in een derde middel de schending in van het formeel motiveringsbeginsel en de artikelen 2 en 3 van de motiveringswet, in combinatie met artikel 70 van de ruilverkavelingswet en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Zij zetten uiteen dat de bevoegde Vlaamse minister het kwestieuze plan nagenoeg ongemotiveerd heeft goedgekeurd. Nochtans werd het oorspronkelijke plan van 17 maart 2010 weliswaar niet aangepast op 6 april 2011 (datum van de definitieve vaststelling van het plan), doch werd aan verschillende delen van het plan goedkeuring onthouden. Noch in de nota van 20 december 2011 met de ontwerpbeslissing, noch in het bestreden besluit wordt de minste uitleg gegeven waarom bepaalde zaken niet goedgekeurd worden, zodat elke formele motivering ontbreekt. Bovendien blijkt uit het dossier dat de verzoekende partijen aan de Vlaamse minister tijdig, derhalve alvorens de bestreden beslissing genomen werd, hun opmerkingen hebben overgemaakt en dat hierover met geen woord wordt gerept. Het schrijven van 26 januari 2012 van de raadsman van de verzoekende partijen aan de Vlaamse Regering met de mededeling dat de

verlegging van de wegenis en de waterloop door aanpalende landbouwers niet wordt gewenst, wordt zelfs niet beantwoord. Evenmin wordt er in de bestreden beslissing naar verwezen. Op zijn minst diende ermee rekening gehouden te worden. Ook hier wordt volledig abstractie gemaakt van de bezwaren van de verzoekende partijen, terwijl uit het dossier blijkt dat ook laattijdige bezwaren in aanmerking genomen worden (zie hiertoe o.a. te Hoogstraten). Het ruilverkavelingscomité heeft bovendien een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag ingediend zonder te wachten op het bestreden besluit. Hierdoor heeft dit comité het risico genomen dat het wegenis- en waterplan nog aangepast zal dienen te worden en een nieuwe stedenbouwkundige vergunning zal dienen aangevraagd te worden. Bovendien is het ruilverkavelingscomité dadelijk gestart met de procedure voorzien in artikel 71 van de ruilverkavelingswet, daarbij al dan niet bewust vergetend dat artikel 70 van de ruilverkavelingswet nog diende te worden "gehonoreerd". In ieder geval hebben de verzoekende partijen hun grieven reeds ruim te kennen gegeven in de procedure voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Nu blijkt dat het ruilverkavelingscomité op 6 april 2011 nog een vergadering heeft gehad en de plannen heeft aangepast, kon dit comité eveneens rekening houden met de terechte bezwaren van de verzoekende partijen. De elementen voorgelegd in de procedure voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen spelen immers ook in het kader van het plan betreffende de wegen en waterlopen. Indien het ruilverkavelingscomité open kaart had gespeeld en effectief in dialoog was getreden met de landbouwers, hadden de verzoekende partijen dit reeds vroeger kunnen aankaarten en had hiermee op voorhand rekening kunnen gehouden worden. Elke communicatie met het ruilverkavelingscomité en de VLM bleek echter onmogelijk.

8.2. De verzoekende partijen laten in hun memorie van wederantwoord nog gelden dat zij wel degelijk belang hebben bij het middel, nu zij in het totale ruilverkavelingsproject actief zijn en derhalve geraakt worden door elke beslissing die op hen een invloed zou kunnen hebben. Uit het arrest van de Raad voor de Vergunningsbetwistingen blijkt voorts dat de werken nog niet konden aangevat worden zonder dat eerst de beslissing conform artikel 70 van de

ruilverkavelingswet voorhanden is. Ten overvloede wordt nog opgemerkt dat tijdens de openbare informatiezitting van het ruilverkavelingscomité uitdrukkelijk is gesteld dat de bevoegde minister met een beslissing overeenkomstig artikel 70 van de ruilverkavelingswet wacht totdat er duidelijkheid is over de herverkaveling. Daarenboven zou ook rekening worden gehouden met de opmerkingen in het kader van de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag en de vervolgens te verrichten aanpassingen. Het is ongehoord dat thans wordt verwezen naar rechtspraak van de Raad van State dat opmerkingen in het kader van een openbaar onderzoek met betrekking tot de stedenbouwkundige vergunning niet in aanmerking kunnen worden genomen door de minister in het kader van zijn beslissing over de verplaatsing van wegen en waterlopen, en dit rekening houdende met het feit dat er meer dan twee jaar geleden een openbaar onderzoek is geweest, dat geenszins toereikend was. Het is duidelijk dat er overhaast een beslissing is genomen door de bevoegde Vlaamse minister in toepassing van artikel 70 van de ruilverkavelingswet, omdat de verzoekster in kort geding voor de rechtbank van eerste aanleg te Turnhout uitdrukkelijk beweerde dat de stedenbouwkundige vergunning niet uitvoerbaar was zonder beslissing van de bevoegde Vlaamse minister overeenkomstig artikel 70 van de ruilverkavelingswet. Enkel omdat men plotseling van plan was de stedenbouwkundige vergunning uit te voeren en als dusdanig de landbouwers voor een voldongen feit te plaatsen, zodat het afdwingen van de ruilverkavelingsakte een feit werd, werd alles ondersteboven uitgevoerd.

8.3. De verzoekende partijen voegen in hun laatste memorie niets aan hun eerder betoog toe.

Beoordeling

8.4. De verzoekende partijen tonen niet concreet aan en de Raad van State ziet niet spontaan in welk belang zij hebben bij de nietigverklaring van het bestreden besluit in zoverre daarbij bepaalde delen van het kwestieuze plan niet worden goedgekeurd die niet op hun percelen betrekking hebben. De exceptie

van onontvankelijkheid van het middel wegens gemis aan belang vanwege de verwerende partij desbetreffend, is gegrond.

8.5. De omstandigheid dat in het bestreden besluit niet wordt geantwoord op bezwaren die de verzoekende partijen na het openbaar onderzoek hebben ingediend, is niet van aard om het bestreden besluit te vitiëren. Hetzelfde geldt voor het niet beantwoorden van de bezwaren die de verzoekende partijen in de procedure voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen tegen de stedenbouwkundige vergunning hebben geuit, alsook voor het feit dat een -inmiddels vernietigde- stedenbouwkundige vergunning werd aangevraagd en verleend alvorens het bestreden besluit werd genomen.

Het middel is, in zoverre ontvankelijk, ongegrond.

D. Vierde middel

Uiteenzetting van het middel

9.1. De verzoekende partijen roepen in een vierde middel de schending in van het standstill-beginsel, zoals vervat in artikel 1.2.1, § 2 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (hierna: DABM), van de zorgplicht zoals vervat in artikel 14 van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (hierna: decreet natuurbehoud), al dan niet in combinatie met de artikelen 2 en 3 van de motiveringswet.

Zij zetten uiteen dat de weg die loopt door hun perceel nr. 7 er zal voor zorgen dat het achterliggende vennengebied beschadigd kan worden. Het voorzien van een dergelijk tracé is derhalve een handeling waarvan men weet of redelijkerwijze dient te weten dat de natuurelementen in de onmiddellijke omgeving zullen kunnen vernietigd of ernstig beschadigd worden. Het paadje loopt langs het natuurgebied en zorgt er voor dat aldaar mensen zullen komen. Het is derhalve onvermijdelijk dat het vennengebied zal aangetast worden.

Hierdoor dreigt het standstill-beginsel geschonden te worden. Dit alles was reeds in 1999 bekend. In het eindadvies van de coördinatiecommissie Merksplas van 20 oktober 1999 aangaande ruilverkaveling Zondereigen wordt de klemtoon gelegd op het standstill-beginsel en de zorgplicht en dit naar aanleiding van het MER. De MER-actualiteitstoets heeft hier niet voldoende bij stilgestaan. Het staat hoe dan ook vast dat een brand- en exploitatieweg, zoals aangeduid in het inrichtingsplan van Wortel-Kolonie van mei 2006, thans een te verbeteren weg wordt. In het kader van de stedenbouwkundige procedure en het bezwaarschrift dat daarbij werd ingediend, hebben de verzoekende partijen het volgende gesteld:

> "Het volstaat dit inrichtingsplan Wortel-Kolonie te vergelijken met het plan van de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag, lot 1, waarbij wordt vastgesteld dat de weg A11 ontsluit op de bestaande weg A2, waarbij het statuut van onverharde weg enkel zou worden verbeterd, wat alsdan impliciet uitkomt op de brand- en exploitatieweg van het inrichtingsplan Wortel-Kolonie die geenszins kan worden benut voor recreatie.
>
> Het is duidelijk de bedoeling van de ontwerpers van deze stedenbouwkundige vergunningsaanvraag om een forcing te doen om het statuut van de brand- en exploitatieweg op het inrichtingsplan Wortel-Kolonie te veranderen in een toegankelijke dreef, wat uiteraard niet opgaat, gelet op de aldaar gelegen te beschermen vennen en heide.
>
> De grootste vijand van de vennen en heide is juist de mens.
>
> Betreffende weg dient derhalve beschouwd te worden als een onwettige ontsluiting op een natuurgebied, wat uiteraard niet opgaat, zeker niet wanneer dit geenszins het voorwerp uitmaakt van een actualiteit van het MER dienaangaande".

In de post factum bekomen MER-actualiteitstoets wordt uitdrukkelijk gesteld:

> "Binnen de Technische coördinatiecommissie van de Kolonies is de geleiding van het (voornamelijk recreatief) verkeer door Wortel-Kolonie een gevoelig punt. Vooral het gebruik van de ontsluiting langs het Bootjesven in de richting van Baarle-Brug (NL.) zou zover mogelijk moeten ontmoedigd worden".

Deze vaststelling toont aan dat het standstill-beginsel en de zorgplicht des te meer moet worden gerespecteerd met betrekking tot bovenvermelde brand- en exploitatieweg, die onder geen enkel beding als een ontsluitingsweg kan worden benut. Uit de motivatie van het college van burgemeester en schepenen van de stad Hoogstraten (advies april 2011), hernomen door de gedelegeerd stedenbouwkundig ambtenaar, blijkt dat de brand-

en exploitatieweg thans zal worden benut voor andere functies, vanuit de doelstellingen van de ruilverkaveling. Het jarenlang verhinderen van het gebruik van deze weg, enkel voor recreatieve doeleinden, wordt thans wel mogelijk gemaakt. Minstens had er hieromtrent een motivatie dienen opgenomen te worden in het bestreden besluit. Betreffende de zorgplicht wordt gesteld dat deze enkel opgelegd wordt aan diegene die de werken uitvoert. In casu volgt uit het bestreden besluit zelf reeds dat de zorgplicht geschonden zal worden en lijkt in dit concrete geval de rechtspraak betreffende het niet geschonden zijn van de zorgplicht dan ook niet van toepassing.

9.2. De verzoekende partijen laten in hun memorie van wederantwoord nog gelden dat de zogenaamde nieuwe weg die men wenst te voorzien voor landbouwvoertuigen en fietsverkeer, een “U” betreft, die geenszins noodzakelijk is voor het bereiken van de landbouwgronden over de bestaande wegenissen. Hij dient duidelijk enkel voor recreatief gebruik, aanpalend aan de Nederlandse grens. Dit heeft tot gevolg dat de jarenlange betrachtingen dat de weg door het vengebied niet zou worden benut, teloorgaan. Er is duidelijk sprake van de schending van het standstill-beginsel. Voor zover als nodig wordt er een kleurenkopie genomen van betreffende lus op het plan van het ruilverkavelingscomité, opgesteld op 15 februari 2012, overhandigd in het kader van de procedure voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen. De aangehaalde wetsbepalingen zijn niet enkel en alleen richtsnoeren, maar bepalingen waaraan rechtstreeks getoetst kan worden. Door het voorzien van een fietspad in een vennengebied, zal de betreffende fauna en flora ernstig kunnen worden gestoord, waar dit niet mag gebeuren.

9.3. De verzoekende partijen voegen in hun laatste memorie niets aan hun eerder betoog toe.

Beoordeling

9.4. Het door de verzoekende partijen geschonden geachte artikel 1.2.1, § 2 DABM luidt als volgt :

> "§ 2. Op basis van een afweging van de verschillende maatschappelijke activiteiten streeft het milieubeleid naar een hoog beschermingsniveau. Het berust onder meer op het voorzorgsbeginsel en het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden, het standstill-beginsel en het beginsel dat de vervuiler betaalt".

De verzoekende partijen gaan in hun middel voorbij aan het bepaalde in artikel 1.2.1, § 3 van het voormelde decreet, dat luidt als volgt:

> "§ 3. De in § 1 en § 2 bepaalde doelstellingen en beginselen moeten in het bepalen en uitvoeren van het beleid van het Vlaamse Gewest op andere gebieden worden geïntegreerd. Bij de uitvoering van het beleid wordt rekening gehouden met de sociaal-economische aspecten, de internationale dimensie en de beschikbare wetenschappelijke en technische gegevens".

9.5. Uit de wetsgeschiedenis van de betrokken bepalingen blijkt dat, wat het in § 2 vervatte standstill-beginsel betreft, dit bij amendement werd ingevoegd bij de overige in voornoemde paragraaf vervatte algemene principes (Parl. St. Vl. Raad 1994-95, nr. 718-2, 2). Wat deze algemene beginselen betreft, is in § 3 bepaald dat bij de uitvoering van het beleid rekening wordt gehouden met de sociaal-economische aspecten, de internationale dimensie en de beschikbare wetenschappelijke en technische gegevens. Luidens de memorie van toelichting impliceert dit dat o.m. een afweging van de sociaal-economische gevolgen van het milieubeleid noodzakelijk is (Parl. St. Vl. Raad 1994-95, nr. 718-1, 25). Ter zake blijkt nog uit de memorie van toelichting dat "het voor de Vlaamse regering overigens evident [is] dat in de praktijk van het milieubeleid rekening gehouden wordt met de sociaal-economische implicaties ervan" (ibid.) en, wat het in § 3 vervatte integratiebeginsel betreft, dit beginsel inhoudt dat de doelstellingen en beginselen van het milieubeleid geïntegreerd moeten worden in de andere beleidsterreinen van het Vlaamse Gewest (ibid.). Luidens de memorie van toelichting was de Vlaamse regering van oordeel dat "uitdrukkelijk moet bepaald worden dat aan het milieuvraagstuk een belangrijke plaats moet toekomen, ook in de andere beleidsdomeinen", dat "hiermee wordt onderstreept dat een groot gewicht moet worden toegekend aan de milieubelangen", maar dat "waar precies deze milieubelangen moeten geplaatst worden op de schaal van de beleids-prioriteiten [...] niet [wordt] gezegd", en dat "in bepaalde gevallen [ze]

zullen [...] moeten wijken voor andere, meer essentieel geachte beleids-prioriteiten" (Parl. St. Vl. Raad 1994-95, nr. 718-1, 26).

Uit het voorgaande blijkt dat het aangehaalde standstill-beginsel een appreciatiebevoegdheid toelaat in hoofde van de overheid belast met het vaststellen van het kwestieuze plan.

9.6. De verzoekende partijen tonen niet aan, noch maken zij aannemelijk dat de plannende overheid met het kwestieuze tracé buiten de in het voormelde randnummer bedoelde beoordelingsmarge zou zijn getreden, temeer nu zij in hun verzoekschrift niet aangeven waar het "achterliggend vennengebied" dat volgens hun zal beschadigd worden zich concreet situeert en zij zich in hoofdzaak baseren op het project zoals voorzien door de inmiddels vernietigde stedenbouwkundige vergunning. De stukken die de verzoekende partijen eerst met hun memorie van wederantwoord bijbrengen, worden in dit verband onvoldoende toegelicht. Zoals reeds bij de beoordeling van het derde middel gesteld, is het niet beantwoorden van de bezwaren die de verzoekende partijen tegen de stedenbouwkundige vergunning hebben geuit, evenmin van aard het bestreden besluit te vitiëren.

9.7. Artikel 14 van het decreet natuurbehoud bepaalde ten tijde van het bestreden besluit:

> "§ 1. Iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die manueel, met mechanische middelen of bestrijdingsmiddelen en met vaste of mobiele geluidsbronnen ingrijpt op of in de onmiddellijke omgeving van natuurlijke en deels natuurlijke habitats of ecosystemen, op waterrijke gebieden, op natuurlijke en halfnatuurlijke vegetaties, op wilde inheemse fauna of flora of trekkende wilde diersoorten of hun respectieve habitats of leefgebieden, of op kleine landschapselementen, en die weet of redelijkerwijze kan vermoeden dat deze habitats, ecosystemen, waterrijke gebieden, vegetaties, fauna, flora of kleine landschapselementen daardoor kunnen worden vernietigd of ernstig geschaad, is verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijze van hem kunnen worden gevergd om de vernietiging of de schade te voorkomen, te beperken of indien dit niet mogelijk is, te herstellen.
>
> De bepaling van het vorige lid geldt eveneens ten aanzien van wie opdracht geeft tot de in dat lid bedoelde ingrepen.

§ 2. De Vlaamse Regering kan codes van goede natuurpraktijk voor de bescherming, het beheer of de inrichting van de in § 1 bedoelde habitats, ecosystemen, waterrijke gebieden, vegetaties, fauna, flora of kleine landschapselementen vaststellen.

Deze codes zijn in beginsel vrijwillig toe te passen, doch kunnen een verplicht karakter krijgen door verwijzing ernaar in bindende bepalingen, zoals in beheerverplichtingen opgelegd door of ter uitvoering van dit decreet of het Bosdecreet, in natuurrichtplannen of in ter uitvoering van dit decreet of het Bosdecreet opgestelde beheerplannen".

De in die bepaling vervatte zorgplicht is opgelegd aan degenen die bepaalde handelingen verrichten of daartoe opdracht geven. Hieronder kan de verwerende partij als plannende overheid in casu niet worden verstaan, zodat die bepaling niet kan worden geacht op haar van toepassing te zijn.

Het middel is, in zoverre ontvankelijk, ongegrond.

E. Vijfde middel

Uiteenzetting van het middel

10.1. De verzoekende partijen roepen in een vijfde middel de schending in van artikel 16 van de Grondwet, artikel 1, eerste lid van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens (hierna: EVRM) en artikel 38 en 70 van de ruilverkavelingswet.

Zij zetten uiteen dat de ruilverkavelingswet in een systeem voorziet waarbij een bepaald domein wordt verkaveld en waarbij vervolgens de percelen herverdeeld worden. Indien er nadeel voor één van de ingelanden zou plaatsvinden, kan hiertoe een geldelijke vergoeding worden voorzien. De ruilverkavelingswet voorziet dat de eigendommen overgaan op het ogenblik dat de ruilverkavelingsakte, voorzien in artikel 38 van de ruilverkavelingswet, voorhanden is. In casu is deze akte geenszins voorhanden en zorgt de nieuwe wegenis er bovendien voor dat er reeds werken kunnen worden uitgevoerd op de gronden van de verzoekende partijen, gelet op het "p1an artikel 70". Problematisch is echter dat op het ogenblik dat het bestreden besluit genomen wordt, de eigendom van de gronden, voor wat betreft de wegenissen en de waterlopen, van privatief domein naar openbaar domein overgaat, doch dat er nog

geen enkele herverkaveling is geschied, laat staan compensatie is betaald. Artikel 16 van de Grondwet en artikel 1, eerste lid van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM voorzien echter dat in het geval van onteigening de vergoeding voorafgaand dient te gebeuren, hetgeen te dezen geenszins het geval is. Er ligt dan ook een schending van de voormelde bepalingen voor. Desnoods zal hiertoe de volgende prejudiciële vraag gesteld dienen te worden aan het Grondwettelijk Hof:

> "Artikel 70 Ruilverkavelingswet voorziet dat bij het opmaken van het wegenis-afwateringsplan de wegen op privatieve gronden kunnen terechtkomen. Alsdan voorziet artikel 70 Ruilverkavelingswet echter niet dat de herverkaveling van gronden en mogelijkse financiële compensaties moet hebben plaatsgevonden. Artikel 16 Gw en artikel 1, 1ste lid aanvullend protocol van het EVRM stellen nochtans dat elke onteigening in een voorafgaandelijke vergoeding dient te voorzien.
>
> Zijn artikel 16 GW en artikel 1, 1ste lid aanvullend protocol van het EVRM geschonden doordat artikel 70 Ruilverkavelingswet niet voorziet in een garantie dat bij onteigening van gronden voor het wegenis- en afwateringsplan er een voorafgaande vergoeding dient betaald te zijn, of dient art. 70 van de Ruilverkavelingswet zo gelezen te worden dat betreffende beslissing van de bevoegde Vlaamse minister slechts kan worden genomen na de verwezenlijking van de ruilverkaveling, weze het derhalve post factum?".

10.2. De verzoekende partijen laten in hun memorie van wederantwoord nog gelden dat de ruilverkavelingswet enkel kan worden geïnterpreteerd in de zin dat er eerst een ruilverkavelingsakte is, waarbij de ruil tot stand is gekomen, weze het met de vereiste vergoedingen en de betwistingen voor het vredegerecht. Vervolgens kan er het besluit komen van de bevoegde Vlaamse minister overeenkomstig artikel 70 van de ruilverkavelingswet en uiteindelijk kan dan een stedenbouwkundige vergunning worden verleend om de wegen en het verleggen van waterlopen uit te voeren. Elke andere volgorde leidt tot schending van de aangehaalde internationale en grondwettelijke principes Deze redenering ligt volledig in te lijn van wat, op bijzonder goed gemotiveerde wijze, door de Raad voor Vergunningsbetwistingen in zijn arrest van 10 juli 2012 is besloten.

10.3. De verzoekende partijen voegen in hun laatste memorie nog toe dat artikel 25 van de verkavelingswet het ruilverkavelingscomité toelaat om werken uit te voeren voor de aanleg of verbetering van wegen en afwateringen, maar dat de volgende alinea's duidelijk stellen dat deze werken ofwel uitgevoerd worden overeenkomstig een akkoord met de eigenaar, ofwel dat een onteigeningsprocedure moet worden opgestart. In casu is duidelijk aangetoond dat het bestreden besluit ertoe strekt om reeds werken uit te voeren voor het graven van de verkavelingsloten, zonder dat een voorafgaande schadeloosstelling wordt toegekend. Een schending van artikel 25 van de verkavelingswet had eventueel ook kunnen ingeroepen worden, maar is geenszins noodzakelijk voor de ontvankelijkheid van het middel. De bewering dat de betreffende onteigening slechts zal doorgaan zodra er een definitieve ruilverkavelingsakte in 2015 zal zijn, gaat niet op. De ware bedoeling van het bestreden besluit blijkt duidelijk uit de feiten, de gevoerde procedures en de verzonden briefwisseling. Dit besluit houdt een onteigening in en moet derhalve getoetst worden aan artikel 16 van de Grondwet en desgevallend artikel 25 van de ruilverkavelingswet. De verwijzing in het auditoraatsverslag naar het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 29 november 1991 inzake Pine Valley Developments Ltd e.a. versus Ierland, heeft betrekking op maatregelen van ruimtelijke ordening en stedenbouw en gaat te dezen niet op. Het arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 32/2005 van 9 februari 2005 handelt over het regelen van het gebruik van eigendom in overeenstemming met het algemeen belang. In casu gaat het niet om maatregelen van algemeen belang maar om de toewijzing van een privaat domein, weze het gedeeltelijk, aan het openbaar domein. De Raad van State dient zich thans te buigen over de volgorde die moet worden gerespecteerd tussen de ruilverkavelingsakte, het bestreden besluit en de stedenbouwkundige vergunning. Indien de Raad twijfelt aan het voorhanden zijn van de chronologische volgorde tussen achtereenvolgens de ruilverkavelingsakte, het ministerieel besluit op grond van artikel 70 van de ruilverkavelingswet en de stedenbouwkundige vergunning ter uitvoering daarvan, dient de prejudiciële vraag te worden gesteld. Indien de Raad deze volgorde in de wet leest, dient het bestreden besluit hoe dan ook, wegens de miskenning ervan, te worden vernietigd.

Beoordeling

10.4. Met het bij het bestreden besluit, overeenkomstig artikel 70 van de ruilverkavelingswet, goedgekeurde plan, regelt de verwerende partij enkel het bestuursrechtelijk statuut van de wegen en de waterlopen. Aangezien de eigendomsrechten eerst in de ruilverkavelingsakte zullen worden geregeld, chronologie waartegen de ruilverkavelingswet zich niet verzet, is van enige onteigening ingevolge het bestreden besluit geen sprake en vindt artikel 16 van de Grondwet geen toepassing.

Uit het bestreden besluit vloeien beperkingen voort die rechtens geen onteigening en evenmin eigendomsberoving zijn, doch die wel kunnen worden aangemerkt als een beperking van het "recht op het ongestoord genot van hun eigendom", zoals omschreven in artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol. Een beperking van "het ongestoord genot" van eigendom houdt evenwel niet ipso facto een schending in van artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol. Het tweede lid van artikel 1 bepaalt immers dat het recht op ongestoord genot "op geen enkele wijze" het recht aantast dat een Staat heeft om die wetten toe te passen welke hij noodzakelijk oordeelt om toezicht uit te oefenen op het gebruik van eigendom in overeenstemming met "het algemeen belang". De ruilverkaveling beoogt, mede in acht genomen het gestelde bij de beoordeling van het tweede middel (randnummers 7.5 tot 7.8) wat het oogmerk van de kwestieuze weg en waterloop betreft, de landbouwexploitatie te verbeteren en moet in redelijkheid geacht worden het algemeen belang te dienen.

10.5. Gelet op het voormelde, dient de onder randnummer 10.1 geciteerde prejudiciële vraag niet aan het Grondwettelijk Hof te worden gesteld.

10.6. In zoverre de verzoekende partijen eerst in hun laatste memorie de schending van artikel 25 van de verkavelingswet aanvoeren, is dit laattijdig en is het middel onontvankelijk.

Het middel is, in zoverre ontvankelijk, ongegrond.

BESLISSING

1. De Raad van State verwerpt het beroep.

2. De verzoekende partijen worden verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 350 euro, ieder voor de helft.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van zestien september 2013, door de Raad van State, Xe kamer, samengesteld uit:

Johan Lust,	kamervoorzitter,
Pierre Lefranc,	staatsraad,
Stephan De Taeye,	staatsraad,

bijgestaan door

Astrid Truyens,	griffier.

De griffier **De voorzitter**

Astrid Truyens **Johan Lust**